

Amanda Hansson
ES/INF

Möte i användarrådet för FoU-statistik 26-11-2019

Närvarande:

Eva Marie Rigné, Sveriges Kommuner och Landsting, ordförande
Gustav Hansson, Vetenskapsrådet
Mats Johnsson, del av mötet, Utbildningsdepartementet
Roger Svensson, Institutet för Näringslivsforskning
Ingrid Pettersson, Universitetskanslersämbetet
Martin A Wikström, Kungl. IVA
Peter Svensson, Tillväxtanalys

Från SCB

Cecilia Hertzman, ES/LEDN
Jenny Hjort, ES/INF
Amanda Hansson, ES/INF
Petter Ehn Wingårdh, ES/INF
Lena Sahlin, ES/INF
Nils Adriansson, ES/INF
Agnes Norberg, ES/INF
Karolin Frisk, del av mötet, BV/UA
Jonathan Baquedano, del av mötet, BV/UA
Susanne Svartengren, del av mötet, ES/SA

Frånvarande:

Marianne Hall, Lunds universitet
Karl Westberg, Näringsdepartementet
Rolf Nilsson, Vinnova
Olof Sandberg, RISE
Peter Johansson, Teknikföretagen

1 Formalia

- 1a. Ordf. öppnar mötet och hälsar alla välkomna
- 1b. Gustav Hansson väljs till justerare
- 1c. Dagordningen godkänns
- 1d. Anteckningarna från föregående möte godkänns
- 1e. Kort presentationsrunda

2 Information om SCB

Cecilia Hertzman börjar med att presentera vad som händer på SCB i stort, men främst på Avdelningen för ekonomisk statistik (ES). Just nu planeras SCB:s flytt till Solna strand, som sker hösten 2020.

Vidare presenteras SCB:s nya strategi *Vi ger samhället användbar statistik att lita på*. Strategin består av ett antal delar som relaterar till smart datafångst, innovativ och effektiv statistikproduktion, samarbete i statistikproduktionen samt att medarbetarna ska utveckla verksamheten och sig själva. Dessutom ska man arbeta vidare med öppna data, mediareferenser, arbetsmarknadsstatistiken och minskad uppgiftslämnarbörda.

Vad gäller hur SCB ser på relationen mellan öppna data och uppdragsverksamheten handlar det främst om att se över vad som efterfrågas och pröva huruvida detta bör läggas ut som öppna data. Det finns dock ett behov av att delar av uppdragsverksamheten blir anslagsfinansierad för att kunna tillgodose behoven. Vidare upplever nuvarande användare att SSD är svårarbetat vilket kan motverka målet om öppna data. SSD kommer finnas kvar men SCB är medvetna om problemet. Vad gäller FoU-statistiken kommer strukturen för SSD ses över under våren.

3 FoU-statistiken

- a) Återkoppling förgående möte

Mikroföretagen (företag med 1-9 anställda) kommer att modellskattas för FoU i Sverige 2019. Behovet av att direktinsamla dessa data, likt 2013, kommer fortsättningsvis att utredas. Att använda avdraget på arbetsgivaravgiften för personal som arbetar med FoU nämndes som möjlighet för att kontrollera skattningen.

Det är beslutat att SCB inte kommer genomföra någon direktinsamling av FoU i privata icke-vinstdrivande sektorn nästkommande insamlingsomgång (avser FoU 2019). Statistiken speglar nuvarande förhållanden mycket bristfälligt. Sektorn är drabbad av täckningsproblematik, mätosäkerheter och stort objektsbortfall. Imputeringsmetoder saknas och konfidensintervallen är mycket breda. Sektorns bidrag som utförare av FoU i Sverige är marginell. Den har

dock en viktigare roll som finansiär av FoU och målet är att denna FoU ska skattas av vad utförande aktör uppgett att den privata icke-vinstdrivande sektorn finansierat. Metoden medför periodiseringsproblematik men dessa bedöms vara mindre omfattande än nuvarande kvalitetsbrister. SCB kommer dock fortsätta utreda hur sektorns verksamhet bäst fångas i FoU-statistiken.

SCB har, tillsammans med UKÄ, tagit fram en ny indelning för tjänstekategorier som kommer användas vid framställning av statistiken samt vid presentation av statistiken för universitets- och högskolesektorn. Synpunkter på den nya indelningen går bra att skicka till Lena.Sahlin@scb.se. Notera att det fortsatt kommer gå att presentera statistik enligt den gamla indelningen men att kvaliteten kan försämrans något då stratifiering kommer anpassas till de nya kategorierna.

Gammal indelning	Ny indelning (undersökningsår 2019)
<ul style="list-style-type: none"> • Professorer • Forskarassistenter • Lektorer • Forskare • Forskningsassistenter • Doktorander • Adjunkter • Administrativ och övr. teknisk personal • Forskningsing./Laboratorie bitr. 	<ul style="list-style-type: none"> • Professorer • Lektorer • Meriteringsanställda <ul style="list-style-type: none"> • Postdoktorer • Biträdande lektorer och forskarassistenter • Adjunkter • AFU (oavsett forskarexamen) • Doktorander • TA-personal (teknisk och administrativ personal)

Rådet diskuterade postdoktorer som är finansierade med stipendier och inte är anställda av lärosätena. De ingår därför inte i registret över högskolans personal. Det innebär att det saknas uppgifter om dessa stipendiefinansierade postdoktorer och att antalet postdoktorer som redovisas i statistiken över högskolans personal är underskattat.

Förgående möte diskuterades behovet av eventuella workshops. Ett förslag var att diskutera hur FoU-statistiken presenteras i statistikdatabasen. SCB arbetar med att se över strukturen och kommer eventuellt involvera rådet under våren 2020.

Forskningsinstituterna kommer att redovisas separat i FoU 2019 om detta är efterfrågat. Idag ingår dessa i olika sektorer beroende på om de bedrivs som myndighet eller bolag. Ingen justering kommer att göras vid internationell rapportering utan indelningen kommer endast användas nationellt.

b) FoU-undersökningarna 2019

SCB berättar om det förbättringsarbete som görs inom FoU-undersökningarna. Förändringarna rör främst offentlig sektor (exkl universitet och högskolor) samt företagssektorn och handlar om förändringar i insamling och presentation. Vad gäller insamlingen är målet att kunna publicera materialet tidigare under året genom gemensamma produktionsverktyg. Vidare blir även prognosfrågan obligatorisk vilket syftar till att förbättra skattningarna de år direktinsamling inte genomförs.

Förslag till vad som ska samlas in för de två sektorerna är följande:

	Ta bort	Lägg till
Företagssektorn	Utgifter för egen FoU efter syfte Rörelsekostnader och investeringar för egen FoU efter SPIN2015 (?)	Antal konsulter och inhyrd personal Investeringar i immateriella anläggningstillgångar
Offentlig sektor	Insamling av lokala och regionala FoU-enheter Regional fördelning av myndigheternas personal Personal per forskningsämnesområde Färre valbara alternativ	Externt finansierad egen FoU som uppdrag/understöd Investeringar i immateriella anläggningstillgångar

Vidare föreslås:

- Ingen mikrodata för offentlig sektor i SSD, förändrad population leder till mycket förvaltning
- Mindre mikrodata för universitet och högskolor
- ALF-medel flyttar till regionerna, endast vid redovisning av total FoU i Sverige
- Ny struktur för SSD, förslag till workshop
- Snabbare publicering
- Rapport för universitets- och högskolesektorn

Underlag till förändringarna avseende insamling av lokala och regionala FoU-enheter skickades ut till ledamöterna innan mötet. Ett separat underlag som sammanfattar förändringarna kommer att skickas ut som bilaga till dessa mötesanteckningar. På detta får medlemmarna i rådet komma med synpunkter.

UKÄ lyfte även att om SCB inkluderas ALF-medel i regionernas verksamhet finns en diskrepans i myndigheternas statistik. SCB redovisar endast den del av ALF-medel som nyttjats till FoU. Enligt Frascatimanualen ska medlen redovisas i den sektor som är slutgiltig användare, vilket är anledningen till att SCB kommer flytta medlen till regionerna vid redovisning av statistiken. Detta kommer gälla när den totala FoU-verksamheten i Sverige presenteras samt vid internationella leveranser. I övrigt sker inga förändringar.

c) Nya Oslomanualen och effekter på statistiken

Den nya Oslomanualen och det nya EU-gemensamma frågeformuläret för undersökningen har lett till tidsseriebrott för viktiga målvariabler. Den förändrade formuleringen i frågan om produktinnovation har lett till en ökning av produktinnovativa företag. Dessutom har marknadsförings- och organisatorisk innovation blivit en del av processinnovation vilket påverkat indikatorn.

Teoretiskt sett går det att återskapa processinnovation enligt den gamla definitionen men på grund av ett förändrat mätinstrument har SCB valt att enbart publicera enligt den nya definitionen. Förändringarna leder även till effekter på andra variabler då variablerna avseende produkt- och processinnovation används som filter för övriga frågor. Om användarna är intresserade av förändringar i specifika variabler går det bra att hör av sig till fou-statistik@scb.se.

4 **Doktorsexaminerades villkor under forskarutbildningen och i arbetslivet**

Representanter från avdelningen för befolkning och välfärd, enheten för utbildning och arbete (SCB), presenterade rapporten *doktorsexaminerades villkor under forskarutbildningen och i arbetslivet*.

Rapporten belyser situationen på arbetsmarknaden för personer som avlagt en doktorsexamen de tio senaste åren. Rapporten redovisar exempelvis uppgifter om anställningstrygghet, hur många timmar per vecka de examinerade arbetar och hur vanliga olika typer av arbetsuppgifter är. Därutöver redovisas även intryck och erfarenheter från forskarutbildningen, så som förekomsten av kränkande särbehandling och sexuellt kränkande handlingar under utbildningen. Statistiken finns tillgänglig på <http://www.scb.se/uf0549>.

Rådet nämner att det kan vara av intresse att titta mer på kompetensförsörjningsfrågor, matchning samt anledningar till att doktorsexaminerade väljer att flytta från Sverige. Den sistnämnda kan eventuellt fångas i samband med att UKÄ tittar på doktorsexaminerades etablering. SCB önskar titta mer på överensstämmelse mellan jobb och utbildning samt möjligheten att kombinera familjeliv och arbete för yrkesgruppen.

5 Nya statistiska enheter

SCB genomför en översyn av enheter för statistikproduktion för att leva upp till rådets förordning (EEG) nr 696/93 av den 15 mars 1993 om statistiska enheter för observation och analys av produktionssystemet inom gemenskapen, [länk](#). Inom ramen för arbetet pågår en profilering av företag som kommer påverka sammansättningen av enheterna.

FoU- och innovationsstatistiken använder sig av företagsenhet (FE) som statistisk enhet. Idag överensstämmer en FE i de flesta fall med en juridisk enhet (JE), bortsett från ett 40-tal fall där en FE består av flera ingående JE. Som följd av anpassning till förordningen kommer FE i högre utsträckning bestå av fler ingående JE. Syftet är att den europeiska statistiken ska harmoniseras, att enheterna på ett bättre sätt ska spegla de faktiska förhållandena samt att minska organisatoriska aspekters påverkan på statistiken.

Den profilering som görs sker i största utsträckning maskinellt, ca 40 000 FE konstrueras på detta sätt. Runt 600 FE kommer profileras genom enklare justeringar av den maskinella profileringen och 150 kommer profileras manuellt.

Implementeringen kommer påverka FoU i företag 2021 och innovationsverksamhet i Sverige 2022. För närvarande pågår konsekvensutredningar av hur förändringarna påverkar statistiken samt eventuella förändringar som behöver göras för att producera statistik för de ”nya” enheterna. SCB kommer inte ta fram statistik för de ”nya” enheterna för tidigare år.

Rådet pekar på att FoU kan bedrivas på olika sätt inom olika delar av ett FE om ingående JE tillhör olika branscher. Således kan informationsförlust uppstå om informationen inte längre finns tillgänglig för JE. Till viss del går detta att komma runt genom att titta närmre på FoU-utgifter efter SPIN (produktgrupp).

Som en del i arbetet vill SCB ta emot åsikter om vilken information användarna önskar. I råden för den ekonomiska statistiken har man efterfrågat att förändringen inte kommer smygande utan implementeras för samtliga FE-undersökningar samtidigt (kommer ske 2021), detta för att öka möjligheten att sammanvända statistiken. SCB

kommer skicka ut information till ledamöterna i rådet för FoU-statistik under det fortsatta arbetet.

6 Kommande uppdrag

SCB har fått i uppdrag att kartlägga användningen av AI i Sverige. Uppdraget genomförs dels genom surveyundersökning, dels genom en mer innovativ del och kommer att redovisas 30 november 2020. Frågor som relaterar till AI kommer inkluderas i etablerade undersökningar inom IKT- och FoU-området. Frågorna kommer både avse utgifter samt användning av AI och kommer att anpassas för respektive sektor. Vad gäller definitionen av AI har SCB använt en definition från Europakommisionens high-level expert group on artificial intelligence. Definitionen har använts tidigare i bland annat Frankrike och Kanada.

Med största sannolikhet kommer SCB genomföra nästa version av innovationsbarometern. Det vill säga den undersökning som SKL genomförde 2018 och som kartlägger innovation i offentlig sektor. Undersökningen genomförs i så fall på uppdrag av Vinnova.

7 Möten inför nästa år samt övriga punkter

FoU-barometern som genomförs av IVA kommer bli årlig. Eventuellt kan vi samarbeta mer kring detta.

Lena Sahlin kommer ta över som sekreterare i rådet efter Amanda Hansson, frågor som rör rådet kan skickas till Lena.Sahlin@scb.se, telefon +4610-479 4482

SCB skickar ut förslag på tider till nästkommande möte.